

DA NE PRSNE NET

— KAKO SAČUVATI RESURSE

Postoje jednostavni koraci koji nam mogu pomoći da sačuvamo trenutno dostupne internet resurse. Od isključivanja autopleja do

skidanja filmova i serija noću, naših osam predloga čuvaju internet čak i kada ceo svet bindžuje 24 sata.

1.	MANJE STRIMUJ muziku, filmove i serije	+ iskopaj stare mp3, CD, DVD i ploče		
2.	ISKLJUČI AUTOPLEJ na striming servisima			
	I AUTOMATSKO PREUZIMANJE MEDIJA na aplikacijama za čet i društvenim mrežama			
	+ pusti stari, dobri FM radio ako ti treba zvuk iz ofa			
3.	UKLJUČI DATA SEJVERE na brauzerima, aplikacijama i operativnom sistemu			
4.	PREĐI NA AUDIO POZIVE, ISKLJUČI VIDEO osim ako si na prvom dejtu			
5.	BINDŽUJ AUDIO PODKASTE zvuk bez slike obogaćuje maštu			
6.	SKIDAJ NOĆU ILI ISKLJUČI RUTERE I MOBILNE PODATKE DOK SPAVAŠ			
	da odmoriš 2.4 GHz wifi opseg i 4G bazne stanice			
7.	IGRAJ SINGLE PLAYER I LOKALNE MULTIPLAYER IGRICE			
	story modovi, split-screen i hotseat umesto MMOs			
8.	ODMORI SE OD BESKRAJNOG SKROLOVANJA			
	tvoja glava i palčevi će biti zahvalni			

DA NE PRSNEŠ KOD KUĆE

— LISTA APLIKACIJA ZA DANE U IZOLACIJI

Predstavljamo vam sedam aplikacija koje tokom ograničenog kretanja mogu da pomognu u održavanju psiho-fizičkog zdravlja. Deo liste su besplatni softveri otvorenog

koda iz F-droid kataloga, alternative za Play Store, koji se može preuzeti na adresi f-droid.org.

	PREKOMERNA UPOTREBA	1.	WORKRAVE	FOSS	WIN	LINUX						
			Preslatka app koja na pametan način opominje na prekomerno sedenje ispred kompa									
		2.	DIGITAL WELLBEING	ANDROID 10 PIE								
			Korisni alati koji daju pregled navika na smartfonu i pomažu sa odvikavanjem									
		3.	FITIFY	ANDROID								
			Fiskultura kod kuće sa i bez rekvizita (tegići, lopte, zgipko, trake etc.)									
	ZA TELO I DUH	4.	SMILING MIND	WEB	ANDROID	IOS						
			Fiskultura kod kuće sa i bez rekvizita (tegići, lopte, zgipko, trake etc.)									
	** FREE AND OPEN SOURCE SOFTWARE	5.	F-DROID	FOSS	ANDROID .APK							
			Repozitorijum besplatnih aplikacija otvorenog koda (FOSS*) koje poštuju privatnost, ne serviraju reklame, ne traže registraciju i sl. Alternativa za Play Store									
		6.	ANTENNAPOD	FOSS								
			Retko dobar, jednostavan a fleksibilan podcast plejer									
		7.	LOOP HABIT TRACKER	FOSS								
			Najbolji alat za praćenje životnih navika sa lepim vizualizacijama podataka									

KAKO SAČUVATI NOVINARSKU TAJNU?

OSNOVE DIGITALNE BEZBEDNOSTI

Novinarka portala Nova S, Ana Lalić, privredena je u aprilu tokom vanrednog stanja, nekoliko sati nakon što je objavila tekst o teškim uslovima pod kojima rade lekari u Kliničkom centru Vojvodina u Novom Sadu tokom korone. Prema medijskim izveštaji-

ma, optužena je za izazivanje panike što je bio razlog za njeno privođenje. Tom prilikom su joj oduzeti svi elektronski uređaji.

Pripremili smo nekoliko saveta za svakog ko se eventualno pronađe u sličnoj situaciji. Šta sve treba znati pre zaplene uređaja:

PRISTUP		1.	ZAKLJUČAVANJE UREĐAJA			
			→ Šifra, PIN kod ili patern → Izbegavati biometrijske ključeve			
		2.	ŠIFRE	→ Jake šifre, minimum 10 karaktera → Različite šifre za različite naloge		
RECOVERY		3.	DVOSTEPENA VERIFIKACIJA			
			→ SMS kod kao dodatni nivo sigurnosti kod svake nove prijave			
		4.	RECOVERY NALOG			
ENKRIPCIJA			→ Za kontrolu i pristup primarnom nalogu			
		5.	BACKUP	→ Kopije podataka na: USB/HDD (sa šifrom) / Cloud		
		6.	ENKRIPCIJA			
PRAVA			→ SSL / VeraCrypt / BitLocker → PGP / Signal / Wire / Telegram			
		7.	U SLUČAJU ZAPLENE			
			→ Otkrivanje šifara nije obaveza → Svako može da se brani ćutanjem → Zaštita izvora je osnovno pravo novinara			

VEŽBANKA ZA PROVERU ČINJENICA

Svetsku krizu javnog zdravlja prati infodemija – poplava vesti kroz koju je teško probiti se neoštećenih živaca. Poseban probit pakla čine lažne vesti, panike, zavere

i ostalo smeće koje poplava uobičajeno izbacuje na površinu. Trenirajte veštine brze eliminacije budalaština u par lakih koraka.

	1.	PROVERI IZVOR					
		→ Da li je sajt pouzdan? → Ko je autor teksta?					
	2.	PROVERI SADRŽAJ					
		Prepoznaj tekstove kojima je svrha da uvećavaju posetu na sajtu, ili da prikupljaju lajkove, a ne da prenesu tačnu informaciju					
		→ Da li su naslov i linkovi u tekstu navlaakuše za monetizovanje saobraćaja? → Jezičke besmislice znače da tekst niko nije ni pogledao pre tebe, generisan je kroz softver za prevođenje.					
	3.	PROVERI VREME & MESTO					
		→ Možda se vest odnosi na događaj sa drugog kontinenta od pre deset godina.					
	4.	PROVERI FOTKU				→ Reverse image search!	
	5.	PROVERI KONTEKST					
		→ Satiru i ironiju nije uvek lako pogoditi iz prve.					
	6.	PITAJ GDE JE PROVERENO					
		[Srbija] → FakeNews tragač / RasKRIKavanje / Istinomer / VOICE - vojvođansko anilitički centar					
		[BiH] → Raskrinkavanje / Istinomjer					
		[Crna Gora] → Raskrinkavanje					
		[Slovenija] → Razkrinkavanje					
		[Severna Makedonija] → Proverka na fakti / Vistinomer / f2n2					
		[Hrvatska] → Faktograf					
		[Kosovo] → Kryptometar					

